

1. Podstawy dydaktyki

Kod przedmiotu		Nazwa przedmiotu	Podstawy dydaktyki	
Kierunek			Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna – studia jednolite magisterskie	
Rodzaj przedmiotu lub modułu			B. Moduł kształcenia nauczycielskiego – przedmioty	
Profil kształcenia (studiów)		praktyczny		
Semestr		2		
Osoba koordynująca przedmiot		Prof. dr hab. Strykowski,		
Osoby prowadzące zajęcia		Prof. dr hab. Strykowski, 60 godz. wykładu, studia stacjonarne i niestacjonarne. Mgr Anna Kołodziej 150 godz. ćwiczeń; 60 godz. ćwiczeń – studia stacjonarne; 90 godz. ćwiczeń – studia niestacjonarne.		
Język prowadzenia zajęć		Język polski		
Wymiar godzinowy zajęć i pracy studenta				
			Stacjonarne	Niestacjonarne
1. Wykłady (wspólny udział nauczycieli akademickich i studentów)			30	30
2. Inne formy (wspólny udział nauczycieli akademickich i studentów)			30	30
Razem 1+2			60	60
3. Praktyki (realizowane samodzielnie przez studentów)			—	—
4. Praca własna studenta (w tym prace domowe i projektowe, przygotowanie się do zaliczenia/egzaminu)			40	40
Razem 3+4			40	40
SUMA 1+2+3+4			100	100
Łącznie punktów ECTS wg planu studiów			4	4
Wymagania wstępne i dodatkowe				
Zaliczone przedmioty: Podstawy pedagogiki: Wiedza o świecie Podstawy psychologii dla nauczycieli				
Opis efektów uczenia się dla przedmiotu				
	OPIS PRZEDMIOTOWEGO EFEKTU UCZENIA SIĘ			SYMBOL EKK (odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się)
	ma wiedzę:			
1.	zna w pogłębionym stopniu zasady, metody i narzędzia mające praktyczne zastosowanie lub znaczenie w kształceniu i wychowaniu			PED.JM_W01
2.	ma wiedzę dotyczącą klasycznych i współczesnych teorii uczenia się i nauczania (kształcenia) oraz ich wartości aplikacyjnych; potrafi je krytycznie oceniać i twórczo z nich korzystać			PED.JM_W06
3.	posiada wiedzę w zakresie projektowania działalności dydaktycznej, uwzględniających specyfikę funkcjonowania dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym szkolnym oraz ich zróżnicowane potrzeby edukacyjne, w tym zakres i jakość wsparcia społecznego			PED.JM_W08

4.	ma wiedzę dotyczącą alternatywnych form edukacji	PED.JM_W13
5.	ma wiedzę dotyczącą metodyki wykonywania zadań - norm, procedur i dobrych praktyk stosowanych w wychowaniu przedszkolnym i edukacji wczesnoszkolnej	PED.JM_W15
6.	ma wiedzę dotyczącą innowacji pedagogicznych w obszarze wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej, inspirujących do planowania i organizacji własnej pracy	PED.JM_W16
7.	posiada wiedzę w zakresie roli nauczyciela/wychowawcy w modelowaniu postaw i zachowań dzieci/uczniów	PED.JM_W17
8.	posiada wiedzę w zakresie różnych typów i funkcji oceniania	PED.JM_W21
	ma następujące umiejętności:	
1.	formułuje i rozwiązuje złożone i nietypowe problemy edukacyjne i wychowawcze dzięki właściwemu doborowi, opracowaniu i wykorzystaniu materiałów źródłowych i informacyjnych oraz metod i narzędzi dydaktycznych, a także wykonuje zadania właściwe dla działalności zawodowej w zakresie pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej	PED.JM_U01
2.	dostrzega swoje mocne i słabe strony, samodzielnie planuje i realizuje własne uczenie się przez całe życie (jako pracownika, nauczyciela, opiekuna, wychowawcy), a także potrafi ukierunkowywać i wspierać rozwój innych osób (dzieci/uczniów, współpracowników)	PED.JM_U05
3.	projektuje i prowadzi badania pedagogiczne oraz posiada umiejętności w zakresie: rozpoznawania potrzeb, możliwości, uzdolnień każdego dziecka/ucznia, a także planowania, realizacji i oceny spersonalizowanych programów kształcenia i wychowania	PED.JM_U07
4.	racjonalnie, zgodnie z zasadami techniki pracy umysłowej gospodaruje czasem zajęć, odpowiedzialnie i celowo organizuje pracę pozaszkolną/pozaprzedszkolną ucznia/dziecka z poszanowaniem jego prawa do odpoczynku	PED.JM_U17
	posiada następujące kompetencje społeczne i interpersonalne:	
1.	ma świadomość wagi odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym dbałości o dorobek, tradycje zawodu i wypełnianie zobowiązań społecznych nauczyciela edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej oraz świadomość znaczenia inicjowania i współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego i w interesie publicznym	PED.JM_K02
2.	jest świadomy swojej roli w formowaniu zachowań i postaw dzieci/uczniów, w tym wobec kultury i sztuki	PED.JM_K04
3.	skutecznie animuje i monitoruje realizację zespołowych działań edukacyjnych dzieci/uczniów, wykorzystując między innymi różne formy zabawy	PED.JM_K06
	w zakresie własnego rozwoju:	
1.	analizuje i ocenia prawidłowość oraz poziom skuteczności własnych działań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i ustala obszary wymagające modyfikacji, ciągłego doskonalenia swojej pracy (tzw. refleksyjny praktyk)	PED.JM_R04

Cele kształcenia

Nadrzędnym celem realizacji przedmiotu jest przygotowanie przyszłych absolwentów do pełnienia roli (wykonywania zawodu) pedagoga, opiekuna, wychowawcy i nauczyciela zgodnie z obowiązującymi standardami kształcenia nauczycieli.

Po zakończeniu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela absolwent:

1) posiada wiedzę na temat: rozwoju człowieka w cyklu życia, zarówno w aspekcie biologicznym, jak i psychologicznym oraz społecznym, poszerzoną w odniesieniu do odpowiednich etapów edukacyjnych, procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego, w tym w działalności pedagogicznej (dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej), oraz ich prawidłowości i zakłóceń, wychowania i kształcenia, w tym ich filozoficznych, społeczno-kulturowych, psychologicznych, biologicznych i medycznych podstaw, współczesnych teorii dotyczących wychowania, uczenia się i nauczania oraz różnorodnych uwarunkowań tych procesów, głównych środowisk wychowawczych, ich specyfiki i procesów w nich zachodzących, projektowania i prowadzenia badań diagnostycznych w praktyce

pedagogicznej, poszerzoną w odniesieniu do odpowiednich etapów edukacyjnych i uwzględniającą specjalne potrzeby edukacyjne uczniów z zaburzeniami w rozwoju, podmiotów działalności pedagogicznej (dzieci, uczniów, rodziców i nauczycieli) i partnerów szkolnej edukacji (np. instruktorów harcerskich) oraz specyfiki funkcjonowania dzieci i młodzieży w kontekście prawidłowości i nieprawidłowości rozwojowych,

2) w zakresie umiejętności: potrafi dokonywać obserwacji sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, potrafi wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki oraz psychologii do analizowania i interpretowania określonego rodzaju sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, a także motywów i wzorów zachowań uczestników tych sytuacji, potrafi posługiwać się wiedzą teoretyczną z zakresu pedagogiki, psychologii oraz dydaktyki i metodyki szczegółowej w celu diagnozowania, analizowania i prognozowania sytuacji pedagogicznych oraz dobierania strategii realizowania działań praktycznych na poszczególnych etapach edukacyjnych, potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności związane z działalnością pedagogiczną (dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą), korzystając z różnych źródeł (w języku polskim i obcym) i nowoczesnych technologii, posiada umiejętności diagnostyczne pozwalające na rozpoznawanie sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, opracowywanie wyników obserwacji i formułowanie wniosków, posiada rozwinięte kompetencje komunikacyjne: potrafi porozumiewać się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk, będącymi w różnej kondycji emocjonalnej, dialogowo rozwiązywać konflikty i konstruować dobrą atmosferę dla komunikacji w klasie szkolnej, potrafi ocenić przydatność typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych związanych z odpowiednimi etapami edukacyjnymi,

potrafi dobierać i wykorzystywać dostępne materiały, środki i metody pracy w celu projektowania i efektywnego realizowania działań pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych) oraz wykorzystywać nowoczesne technologie do pracy dydaktycznej, potrafi kierować procesami kształcenia i wychowania, posiada umiejętność pracy z grupą (zespołem wychowawczym, klasowym), potrafi animować prace nad rozwojem uczestników procesów pedagogicznych, wspierać ich samodzielność w zdobywaniu wiedzy oraz inspirować do działań na rzecz uczenia się przez całe życie, potrafi pracować

z uczniami, indywidualizować zadania i dostosowywać metody i treści do potrzeb i możliwości uczniów (w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz zmian zachodzących w świecie i w nauce, potrafi pracować w zespole, pełniąc różne role; umie podejmować i wyznaczać zadania; posiada elementarne umiejętności organizacyjne pozwalające na realizację działań pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych), posiada umiejętność współpracy z innymi nauczycielami, pedagogami i rodzicami uczniów, potrafi analizować własne działania pedagogiczne (dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze) i wskazywać obszary wymagające modyfikacji, potrafi eksperymentować i wdrażać działania innowacyjne,

3) w zakresie kompetencji społecznych: jest przekonany o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań pedagogicznych w środowisku społecznym; jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych; wykazuje aktywność, podejmuje trud i odznacza się wytrwałością w realizacji indywidualnych i zespołowych zadań zawodowych wynikających z roli nauczyciela, ma świadomość konieczności prowadzenia zindywidualizowanych działań pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych) w stosunku do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ma świadomość znaczenia profesjonalizmu, refleksji na tematy etyczne i przestrzegania zasad etyki zawodowej; wykazuje cechy refleksyjnego praktyka, odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, projektuje i wykonuje działania pedagogiczne (dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze), jest gotowy do podejmowania indywidualnych i zespołowych działań na rzecz podnoszenia jakości pracy szkoły.

Treści kształcenia

Wykłady:

- Przedmiot i zadania współczesnej dydaktyki. Dydaktyka ogólna a dydaktyki szczegółowe.
- Najważniejsze nurty myślenia o edukacji i szkole – przegląd.
- System oświaty – organizacja i funkcjonowanie. Polski system oświaty na tle wybranych /najefektywniejszych/ systemów innych państw.
- Podstawy prawne polskiego systemu oświatowego.
- Autonomia szkoły i nauczyciela w Polsce.

- Rola i znaczenie podstawy programowej.
- Struktura programu nauczania. Korelacje międzyprzedmiotowe.
- Kreowanie autorskich programów nauczania.
- Ewaluacja pracy dydaktycznej nauczyciela.
- Szkoła jako interesujące miejsce poznawania przez ucznia wiedzy i uzyskiwania umiejętności. Od szkoły przekazującej wiedzę do szkoły zarządzającej wiedzą.
- Rola szkoły w społeczeństwie i państwie.
- Modele współczesnej szkoły.
- Szkolnictwo alternatywne.
- Współczesne koncepcje nauczania.
- Istota i sens nauczania. Taksonomia celów nauczania.
- Nauczyciel jako przewodnik ucznia na ścieżkach poznania, rozbudzający uczniowskie zainteresowania.
- Nauczyciel w szkole zarządzającej wiedzą, nauczyciel w społeczeństwie informacyjnym.
- Proces nauczania – uczenia się.
- Cele kształcenia, hierarchizacja celów kształcenia, środki dydaktyczne oraz planowanie drogi osiągnięcia przez nauczyciela założonych celów.
- Metody nauczania, organizacja pracy dydaktycznej.
- Style i techniki pracy z uczniem.
- Problematyka klasy szkolnej jako środowiska edukacyjnego.
- Adresowanie przez nauczyciela oddziaływań edukacyjnych do grupy i do każdego ucznia.
- Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkole masowej. Formy kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Ocenianie w szkolnej codzienności. Ocenianie wewnątrzszkolne. Ocenianie zewnętrzne.
- Zasady tworzenia przez nauczyciela kryteriów oceniania oraz narzędzi sprawdzania uczniowskiej wiedzy i umiejętności.
- Ocenianie jakości pracy szkoły. Warunki jakie musi spełnić szkoła, aby zasłużyć na miano „efektywnej i skutecznej”.
- Nauczyciel jako mistrz „żywego słowa”, przykuwający uczniowską uwagę oraz stymulujący uczniowską aktywność, a także kreujący warunki do uczniowskich debat.
- Media, Internet i „nowe media” w procesie nauczania.

Inne formy zajęć - ćwiczenia warsztatowe i projektowe:

- Dydaktyka jako subdyscyplina pedagogiczna. Przedmiot i zadania współczesnej dydaktyki. Dydaktyka ogólna a dydaktyki szczegółowe. Główne nurty myślenia o edukacji szkolnej i szkole.
- Szkoła jako instytucja wspomagająca rozwój jednostki i społeczeństwa. Modele współczesnej szkoły: tradycyjny, humanistyczny, refleksyjny i emancypacyjny. Szkolnictwo alternatywne. Program ukryty szkoły. Współczesne koncepcje nauczania. Modele profesjonalizmu i ich implikacje dla edukacji nauczycieli. Edukacja do refleksyjnej praktyki.
- Proces nauczania-uczenia się. Środowisko uczenia się. Szkolne uczenie się. Cele kształcenia - źródła, sposoby formułowania i rodzaje. Zasady dydaktyki. Metody nauczania. Organizacja procesu kształcenia i pracy uczniów. Lekcja (jednostka dydaktyczna) i jej budowa. Style i techniki pracy z uczniami. Formy organizacji uczenia się. Środki dydaktyczne.
- System oświaty. Organizacja i funkcjonowanie. Aspekty prawne funkcjonowania systemu oświaty i szkoły, elementy prawa oświatowego. Szkoła (w tym szkoła specjalna oraz integracyjna) i jej program. Europejski kontekst zmiany programu szkoły. Wzorce i modele programów nauczania. Programy przedmiotowe, międzyprzedmiotowe i blokowe. Programy autorskie. Ewaluacja programów. Treści nauczania. Plany pracy dydaktycznej.
- Język jako narzędzie pracy nauczyciela. Porozumiewanie się w celach dydaktycznych - sztuka wykładania, sztuka zadawania pytań, sposoby zwiększania aktywności komunikacyjnej uczniów. Edukacyjne zastosowania mediów.
- Klasa szkolna jako środowisko edukacyjne. Style kierowania klasą. Procesy społeczne w klasie.

Integracja klasy szkolnej. Ład i dyscyplina w szkole i w klasie. Poznawanie uczniów i motywowanie ich do nauki. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w klasie szkolnej. Edukacja włączająca. Indywidualizacja nauczania. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole.

- Projektowanie działań edukacyjnych w kontekście specjalnych potrzeb edukacyjnych oraz szczególnych uzdolnień uczniów. Kategorie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i charakterystyka ich funkcjonowania. Formy kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: przedszkola i szkoły ogólnodostępne, integracyjne oraz specjalne, klasy terapeutyczne, indywidualne nauczanie.
- Diagnoza, kontrola i ocena wyników kształcenia. Wewnątrzszkolny system oceniania, sprawdziany i egzaminy zewnętrzne. Ocenianie osiągnięć szkolnych uczniów oraz efektywności dydaktycznej nauczyciela i jakości pracy szkoły.

Zalecana literatura

Podstawowa:

- Bednarek J., Lubina E., Kształcenie na odległość. Podstawy dydaktyki, PWN, Warszawa 2008.
- Bereźnicki F., Podstawy dydaktyki, Wyd. Impuls, Kraków 2011.
- Bereźnicki F., Dydaktyka szkolna dla kandydatów na nauczycieli, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2015.
- Brown P., Roediger III H.L., McDaniel M., Harvardzki poradnik skutecznego uczenia się, Warszawa 2016.
- Budajczak M., Edukacja domowa, Gdańsk 2004
- Cohen L., Manion L., Morrison K., Wprowadzenie do nauczania, Poznań 1999
- Covey S.R., 3. Rozwiązanie, Poznań 2012
- Domagała-Kręcioch A., Wyżga O. (red.), Współczesne wyzwania dydaktyki szkoły wyższej, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2009.
- Dzierzgowska I. (przy współpracy autorskiej Kotowskiej M.), Jak uczyć metodami aktywnymi, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2007.
- Hattie J., Widoczne uczenie się dla nauczycieli. Jak maksymalizować siłę oddziaływania na uczenie się, Warszawa 2013
- Konarzewski K., Sztuka nauczania. Szkoła, Warszawa 2004
- Kruszewski K. (red.), Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela, Wyd. PWN, Warszawa 2013.
- Kupisiewicz C., Dydaktyka ogólna, Wyd. IMPULS, Kraków 2012.
- Okoń W., Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej, Wyd. Akademickie Żak, Warszawa 2003.
- Petty G., Nowoczesne nauczanie, Sopot 2010
- Philips D.C., Soltis J.F., Podstawy wiedzy o nauczaniu, Gdańsk 2003
- Półturzycki J., Dydaktyka dla nauczycieli, Wydawnictwo Naukowe „Novum”, Płock 2002
- Robinson K., Kreatywne szkoły, oddolna rewolucja, która zmienia edukację, Kraków 2015
- Silberman M.L., Uczymy się uczyć, Gdańsk 2005
- Śliwerski B., Edukacja (w) polityce. Polityka (w) edukacji, Kraków 2015
- Winkler M., Commichau A., Sztuka prowadzenia wykładów i lekcji, Kraków 2008

Uzupełniająca:

- Bereźnicki F., Dydaktyka kształcenia ogólnego, Warszawa 2010.
- Bonstingl J., Szkoły jakości. Wprowadzenie do Total Quality Management w edukacji, Warszawa 1995
- Brophy J., Motywowanie uczniów do nauki, Wyd. PWN, Warszawa 2012.
- Clifford H.E., Dyscyplina i kierowanie klasą, Wyd. PWN, Warszawa 2008.
- Dobra szkoła. Szkoła w życiu – życie w szkole. A. Radziwiłł, J. Jakubowski, M. Sawicki w rozmowie z K. Romanowską, Warszawa 2004
- Draus J., Terlecki R., Historia wychowania, t.2, Kraków 2005
- Goddard Blythe S., Jak osiągać sukcesy w nauce? Uwaga, równowaga i koordynacja, Wyd. PWN, Warszawa 2011.

- Gribble D., Edukacja w wolności, Kraków 2005
- Kuźmich K., E-learning. Kultura studiowania w przestrzeni sieci, Sopot 2015
- Muchacka B., Czaja-Chudyba I., Strategia wspierania strukturyzacji wiedzy dziecka w sytuacjach edukacyjnych, Oficyna Wydawnicza" Impuls, Kraków 2007.
- Muchacka B., Kogut W., Kształcenie nauczycieli przyszłej szkoły, Oficyna Wydawnicza" Impuls". Kraków 2006.
- Nalaskowski A., Przestrzeń i miejsca szkoły, Kraków 2002
- Niemierko B., Diagnostyka edukacyjna, Warszawa 2009
- Niemierko B., Między oceną szkolną a dydaktyką. Blżej dydaktyki, Warszawa 1999
- Pachociński R., Strategie reform edukacyjnych na świecie, Warszawa 2003
- Perrott E., Efektywne nauczanie, Warszawa 1995

Metody i formy prowadzenia zajęć	Tak (X) / nie
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	
Wykład problemowy	
Wykład informacyjny	
Dyskusja	X
Praca z tekstem	X
Metoda analizy przypadków	
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	X
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Metoda ćwiczeniowa	X
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Prezentacja multimedialna	X
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	X
Praca w grupach	X
Praca indywidualna ze studentem (w tym tutoring)	X
Hospitacje zajęć realizowanych przez nauczycieli lub innych studentów	
Samodzielne prowadzenie zajęć z dziećmi (uczniami, wychowankami)	
Inne (jakie?) -	
Metody i formy weryfikacji efektów uczenia się	Tak (X) / nie
Egzamin pisemny	X
Egzamin ustny	
Zaliczenie pisemne na zakończenie zajęć	
Zaliczenie ustne na zakończenie zajęć	

Kolokwium pisemne śródsesemtralne	
Kolokwium ustne śródsesemtralne	X
Test	X
Projekt	
Esej	X
Raport	
Prezentacja multimedialna	
Udział w debacie	
Konspekty zajęć	
Inne (jaki?) -	
Uwagi prowadzącego	
Skala ocen i sposób ustalania ocen	
Skala ocen: niedostateczny (2) dostateczny (3) dostateczny plus (3,5) dobry (4) dobry plus (4,5) bardzo dobry (5)	Ocena ustalana jest na podstawie następującej skali: Poniżej 55.00 % - ocena 2 55.00 % i więcej - ocena 3 60.00 % i więcej - ocena 3,5 70.00 % i więcej - ocena 4 80.00 % i więcej - ocena 4,5 90.00 % i więcej - ocena 5